

„Litewski focus” w ramach festiwalu Wschód Kultury – Inne Brzmienia PROGRAM WYDARZEŃ

27-30 czerwca 2019 | Lublin | Błonia pod Zamkiem

Wyjątkowi goście, koncerty, wystawy, spotkania, pokazy filmowe i premiery literackie tworzyć będą program Litewskiego focusu jaki odbędzie się w ramach tegorocznej edycji festiwalu Wschód Kultury - Inne Brzmienia w Lublinie, w dniach 27-30 czerwca 2019.

Wschód Kultury – Inne Brzmienia to festiwal, który zawsze z wielką ciekawością śledzi zjawiska, zachodzące w muzyce i kulturze naszych sąsiadów. Od lat prezentują się tu artyści z krajów Partnerstwa Wschodniego, ale też grupy z Czech, Niemiec czy ze Skandynawii. Najbliższa edycja przybliży nam w sposób szczególny brzmienia litewskie, a okazja ku temu jest tym lepsza, iż w roku 2019 przypada 450. rocznica podpisania Unii Lubelskiej.

Jubileusz stwarza doskonałą okazję, by lepiej poznać, a w zasadzie na nowo odkryć Litwę – naszego północno-wschodniego sąsiada, którego do dziś postrzega się w Polsce głównie jako ważny ośrodek epoki romantyzmu.

Budując na potrzeby festiwalu Wschód Kultury – Inne Brzmienia panoramę muzyczną Litwy, staraliśmy się uchwycić różne gatunki i zjawiska, tak by ukazać możliwie jak najszersze spektrum tego, co aktualnie kształtuje tożsamość i unikalność sceny tego nadbałtyckiego kraju.

Nie tylko litewska muzyka pojawi się jednak w tym roku na festiwalu Wschód Kultury – Inne Brzmienia. W ramach cyklu „Litewski focus” odbędą się także spotkania literackie, premiery wydawnicze, pokazy filmowe, wystawy fotograficzne i ilustracji książkowych, warsztaty dla dzieci oraz dyskusje na temat litewskiej kultury. W związku z tym, w Lublinie pojawią się artyści litewscy: muzycy, pisarze, ilustratorzy książek dla dzieci oraz dziennikarze i managerowie. Nie zabraknie też dedykowanych Litwie półek z książkami wydanymi w Polsce, jakie będzie można nabyć w naszej festiwalowej księgarni – Słowobranie.

Program pn. „Litewski focus” powstał we współpracy z Ambasadą Republiki Litewskiej w RP, Litewskim Instytutem Kultury, Litewskim Centrum Filmowym, Narodowym Muzeum Sztuki im. M.K. Čiurlionisa, Stowarzyszeniem Fotografów Litewskich i przy wsparciu Ministerstwa Kultury Republiki Litewskiej.

KONCERTY

Solo Ansamblis | Litwa

Kwartet mocno inspirujący się brzmieniami w duchu Bauhaus, Tuxedomoon czy też Killing Joke. Artyści operują na pograniczu muzyki z nurtów new wave, cold wave oraz electro i new romantic. Co charakterystyczne, grupa łączy to wszystko z działaniami teatralnymi i performatywnymi, a podczas swoich występów wykorzystuje często projekcje video, rozbudowaną scenografię czy kostiumy.

27.06 | 23.15 | Klub festiwalowy, Błonia

Garbanotas | Litwa

Tej pochodzącej z Wilna formacji najbliższej stylistycznie do psychodelicznego rocka i jak przekonują sami artyści, ich muzyka daje radość pod każdą szerokością geograficzną. Jest w tym sporo racji, bo klimat jaki Garbanotas potrafi stworzyć podczas koncertu sprawia, że ich granie zyskuje prawdziwie międzynarodowy charakter, nawet w utworach opatrzonych litewskim tekstem.

28.06 | 19.15 | Klub festiwalowy, Błonia

Sheep Got Waxed | Litwa

Chcąc zdefiniować twórczość tego znakomitego trio, można śmiało używać przedrostka „post”, bowiem Litwini w bardzo świeży i kreatywny sposób poszukują nowych brzmień w stylistyce post jazz, post punk czy też post rock. Z jednej strony czerpią motywy z klasyki jazzu i muzyki akademickiej, by za chwilę dokonać spektakularnej dekonstrukcji, robiąc wycieczkę w stronę metalu, eksperymentalnej elektroniki, improwizowanego free czy też techno.

29.06 | 19.15 | Klub festiwalowy, Błonia

Fume | Litwa

Muzyk i producent, funkcjonujący pod pseudonimem Fume. Artysta, nagrywający dla bardzo dobrego litewskiego labelu Suru Records, oscyluje wokół nurtów deep, dub, electro czy też trip hop. Podczas swoich setów wykonywanych na żywo, Fume wykorzystuje często wizualizacje dedykowane poszczególnym kompozycjom.

29.06 | 00.00 | Klub festiwalowy, Błonia

The Infiltrators | Litwa

Artyści ci, wykorzystujący klasyczne instrumentarium (piano, bębny i saksofon), stanowią dziś jeden z czołowych litewskich składów jazzowych. Trudno jednak, by było inaczej, kiedy zespół tworzy trzech znakomych instrumentalistów, wirtuozów w swoich dziedzinach – pianista Dmitrij Golovanov, perkusista Arkady Gotesman oraz saksofonista Jan Maksimovic. Ten ostatni jest już znany festiwalowej widowni, gościł bowiem na Innych Brzmieniach w 2015 roku z polską grupą Variete.

30.06 | 17.00 | Teatr Stary w Lublinie, Jezuicka 18

MOVE EAST MOVIE – LITWA – cykl pokazów filmowych

Podczas tegorocznej odsłony festiwalu Wschód Kultury – Inne Brzmienia wyruszymy w filmową podróż na Litwę. Będzie to wyprawa zarówno w czasie, jak i w przestrzeni, a do tego, odbędziemy ją wielogatunkowym wehikułem. Zgodnie z opinią, że kino to najlepsza droga ku temu, by jak najszybciej poznać jakiś kraj i jego kulturę, postaramy się zrozumieć czym żyje dzisiejsze kino litewskie, lepiej poznać mieszkańców tego nadbałtyckiego regionu oraz dowiedzieć się, co najbardziej interesuje tamtejszych filmowców. Podczas codziennych seansów będziemy też obalać kolejne stereotypy, które przez lata przyłgnęły do litewskich filmów, takie jak np. ten, że jest to kino niemal wyłącznie poetyckie, cechujące się bardzo powolnym tempem akcji. Oczywiście współczesne kino litewskie czerpie z tradycji poetyckiego kina litewskiego, ale dziś zdecydowanie nie jest to już tylko nostalgia i metafory.

W ramach Move East Movie 2019 zaprezentujemy jedną pozycję klasyczną - "Dzieci z Hotelu Ameryka", która zabierze nas do Kowna i lat 70. ubiegłego stulecia oraz 3 nowości - "Cud", "Jak wygraliśmy rewolucję" i "Pradawny las", które przybliżą nam zarówno moment wejścia Litwy w epokę kapitalizmu, jak i czasy opresyjnego ustroju opartego na wiecznej kontroli, nakazach oraz absurdalnych przepisach. Chwilą wytchnienia od historii będzie natomiast przepiękna wizualna wyprawa do pradawnej litewskiej puszczy.

W programie:

Cud / Miracle / Stebuklas

reż.: Egle Vertelyte, prod.: Litwa, 2017, 91 min.

Przełom lat 80-tych i 90-tych XX wieku, to w wielu europejskich krajach czas transformacji ustrojowej oraz schyłkowy moment systemu komunistycznego. W 1992 roku kapitalizm zaczyna powoli rodzić się też na Litwie, co oczywiście jest kolosalną zmianą i wyzwaniem dla całego społeczeństwa. Główna bohaterka filmu, Irena jest właścicielką gospodarstwa rolnego i hodowli świń. Nowe czasy niosą ze sobą widmo rychłego bankructwa, gdy nagle, dość niespodziewanie, na pomoc Irenie przychodzi tajemniczy Amerykanin o imieniu Bernardas. Według niego, gospodarstwo należało w przeszłości do jego rodziny, a dziś chciałby je uratować i postawić na nogi. Początkowo wszystko idzie dobrze, z czasem jednak Irena zaczyna powątpiewać w prawdziwość Bernardasa.

Egle Vertelyte - urodziła się w Szawlach na Litwie. Studiowała historię na Uniwersytecie Wileńskim, produkcję filmową w European Film College oraz scenopisarstwo w National Film and Television School w Anglii. Jest autorką krótkometrażowych filmów „Robomax” (2013) i „Romantic delusions of the bird” (2014) oraz reżyserem filmu dokumentalnego „UB Lama” (2011). Cud (2017) to jej debiutancka fabuła.

27.06 | 17.00 | Warsztaty Kultury, Grodzka 5a – II piętro, sala widowiskowa

Pradawny las / The Ancient Woods / Sengirė

reż.: Mindaugas Survila, prod.: Litwa, Estonia, Niemcy, 2017, 85 min.

Znakomity dokument, a w zasadzie autentyczny, uchwycony okiem kamery, zapis niesamowitej przyrody i unikalnego ekosystemu litewskiej puszczy. Nie ma tu klasycznej narracji, a cała opowieść zbudowana jest poprzez serię spektakularnych obrazów. Dzięki temu możemy śledzić z bliska życie watahy wilków, zajrzeć do gniazda czarnego bociana, podejrzeć leśną sowę wraz z jej potomstwem, a nawet doświadczyć tego, jak żyją ludzie, funkcjonujący gdzieś na granicy dwóch światów - dzikiej puszczy i znanej nam na co dzień cywilizacji. "Pradawny las" to wielki sukces współczesnego litewskiego kina, obraz uhonorowany licznymi nagrodami i budzący zachwyt widowni w wielu krajach. Prace nad filmem trwały aż osiem lat, ale efekt jest naprawdę mistrzowski.

Mindaugas Survila - reżyser i autor zdjęć do filmu „Pradawny las” marzył o stworzeniu tego filmu odkąd był w piątej klasie szkoły podstawowej. Początkowo robił zdjęcia natury oraz brał udział w konferencjach dla młodych naukowców. Następnie studiował na Uniwersytecie Wileńskim, gdzie uzyskał tytuł licencjata biologii. Pod koniec studiów magisterskich z ekologii i zarządzania środowiskowego ukończył swój pierwszy film „Spotkanie z Rybołowami” („Susitikimas su Žuvininkais”), który otrzymał narodową nagrodę imienia Petrasza Abukevičiausa

dla najlepszego litewskiego filmu o przyrodzie. Aby zdobyć jak największą wiedzę na temat tworzenia filmów pracował jako asystent operatora kamery, fotograf, drugi operator, a nawet statysta w różnych filmach znanych litewskich i międzynarodowych filmowców (Sergey Loznitsa, Šarūnas Bartas, Audrius Stonys itp.). Do stworzenia „Pradawnego lasu” Mindaugas Survila przygotowywał się przez 18 lat.

28.06 | 18.00 | Warsztaty Kultury, Grodzka 5a – II piętro, sala widowiskowa

Jak wygraliśmy rewolucję / How we play the revolution / Kaip mes žaideme revoliuciją
reż.: Giedre Žickyte, prod.: Francja, Litwa, 2012, 67 min.

Głośny litewski dokument opowiadający o niezwykłych ludziach z zespołu Antis i burzliwych latach 80-tych XX wieku. Życie w bloku wschodnim, jakim było ówczesne ZSRR, nie należało do lekkich i przyjemnych. Opresyjny ustrój oparty na wiecznej kontroli, nakazach oraz absurdalnych przepisach, wysysał z młodych ludzi energię i odbierał nadzieję na lepsze jutro. Były jednak chwile i zjawiska, które wymykały się systemowi, jednoczyły ludzi. Czymś takim był właśnie, mający w zasadzie być jednorazowym żartem, zespół Antis. Szybko jednak okazało się, że wokół wolnościowej idei, zbudowanej na intelekcie, humorze i doskonałej kreacji artystów rodzi się nowy, kontrkulturowy i rewolucyjny ruch.

ceGiedrė Žickytė – reżyserka litewska urodzona w 1980 r. Studiowała dziennikarstwo oraz reżyserię filmową i telewizyjną. Studia ukończyła ze stopniem magistra sztuk wizualnych w Wileńskiej Akademii Sztuk Pięknych. Od 2003 r. związana z branżą filmową, telewizyjną i reklamową. Wyreżyserowała cztery dokumenty i kilka fabularnych filmów krótkometrażowych prezentowanych na festiwalach i emitowanych w litewskiej telewizji publicznej. Žickytė jest laureatką Litewskiej Narodowej Nagrody Filmowej Srebrny Żuraw za najlepszy film dokumentalny („Baras”).

29.06 | 17.00 | Warsztaty Kultury, Grodzka 5a – II piętro, sala widowiskowa

**Dzieci z Hotelu Ameryka / Children from the Hotel America / Vaikai iš „Amerikos”
viešbučio**
reż.: Raimundas Banionis, prod.: ZSRR, 1990, 88 min.

Klasyczny już dziś obraz w historii litewskiej kinematografii, opowiadający historię młodych ludzi i ich nastoletniego buntu, w realiach Kowna lat 70-tych. Łączy ich miłość do rock’n’rolla, pragnienie wolności oraz tytułowy, mający lata świetności dawno za sobą, budynek Hotelu Ameryka, gdzie wszyscy mieszkają. Naiwność i pogoń za marzeniami szybko jednak zostaną brutalnie skonfrontowane z bezlitosnym systemem komunistycznym. Tytułowe dzieci z Hotelu Ameryka wpadną bowiem w poważne kłopoty po jednej z nocy spędzonych w lesie, kiedy to próbują zainscenizować coś na kształt własnego festiwalu Woodstock.

Raimundas Banionis - urodził się w 1957 r. w Panevezys na Litwie. W roku 1980 ukończył Moskiewską Szkołę Filmową Vgik, gdzie studiował reżyserię w klasie mistrzowskiej Leva Kulidhanova i Tatjany Liosnova. Od 1980 r. Raimundas pracował jako reżyser filmowy w Państwowym Studiu Filmowym Litwy, a w 1991 r. dołączył do prywatnej firmy filmowej „Litnek”, gdzie reżyseruje i produkuje filmy fabularne, dokumentalne, programy telewizyjne i reklamy.

30.06 | 14.00 | Warsztaty Kultury, Grodzka 5a – II piętro, sala widowiskowa

WSCHODNI EXPRESS

Wschodni Express to cykl spotkań i debat z pisarzami, artystami i intelektualistami z krajów Europy Wschodniej oraz seria wydawnicza Warsztatów Kultury, związana z festiwalem Wschód Kultury – Inne Brzmienia.

Jedną z największych przeszkód w rozwijaniu współpracy kulturalnej, przezwyciężeniu barier kulturowych i pokonaniu stereotypów na temat kultur państw Europy Wschodniej jest bariera językowa. Podczas gdy ta bariera nie jest większym zagrożeniem dla innych obszarów praktyk kulturowych (muzyki, sztuk wizualnych), rzutuje ona przede wszystkim na recepcję literatury, a także na szeroko rozumianą sferę wymiany idei. W tym kontekście szczególnie istotna zdaje się więc być idea dbałości o dobry przepływ aktualnej myśli, publicystyki i literatury, tłumaczonej na języki narodowe. Taką rolę pełni stworzone w Warsztatach Kultury wydawnictwo pn. Wschodni Express, które od kilku lat zajmuje się wprowadzaniem na polski rynek książki najbardziej aktualnej prozy i poezji z Krajów Partnerstwa Wschodniego.

Nazwa serii nawiązuje do nazwy słynnego pociągu relacji Paryż – Konstantynopol, który w okresie swej świetności przecinał prawie całą Europę i odnosi się do takich projektów literackich jak Literature Express Europe 2000 i tworzone w poprzedniej dekadzie na Ukrainie środkowo-europejskie czasopismo „Pociąg 76”. Jak wskazuje tytuł, celem serii wydawniczej „Wschodni Express” jest prezentacja czytelnikom polskim najnowszych tekstów literatur wschodnich sąsiadów Polski, poruszających najbardziej aktualne dla społeczeństw Europy Wschodniej problemy. Misja ta wynika z usytuowania Lublina blisko granicy wschodniej UE oraz jest logiczną kontynuacją mającej długie tradycje działalności lubelskich środowisk literackich i wydawniczych w zapoznaniu czytelników polskich z kulturą wschodnich sąsiadów (Wydawnictwo Literackie, kwartalnik „Akcent”, kwartalnik „Kresy”, miesięcznik wymiany idei „Kultura Enter” itd.).

W tym roku, w ramach Wschodniego Expressu, szczególnie licznie reprezentowana będzie literatura ukraińska, której towarzyszyć będzie współczesna proza litewska, stanowiąca nowy akcent w naszym programie wydawniczym.

Herkus Kunčius „Obrazki litewskie”

Herkus Kunčius (ur. 1965 w Wilnie) - prozaik, eseista, dramatopisarz, autor słuchowisk radiowych. Absolwent Akademii Sztuk Pięknych w Wilnie. Pracował jako redaktor i krytyk sztuki w czasopismach kulturalnych „Krantas” i „Literatūra ir menas”. Autor około dwudziestu tomów prozy tłumaczonej m.in. na języki angielski, duński, niemiecki, rosyjski, słoweński, szwedzki.

W Polsce jego teksty były prezentowane na łamach czasopism „Literatura na świecie”, „Tekstualia” i „Korespondencja z ojcem”. Jako osobne książki w tłumaczeniu na język polski ukazały się *Moja walka bambino* (2001) oraz *Litwin w Wilnie* (2014). Herkus Kunčius jest członkiem zarządu Polsko-Litewskiego Forum Dialogu i Współpracy im. Jerzego Giedroycia. W latach 2011–2015 był Przewodniczącym litewskiego Centrum PEN. Laureat licznych nagród literackich. W 2019 r. odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi RP za zasługi w rozwijaniu polsko-litewskiej współpracy kulturalnej.

O książce „Obrazki litewskie”:

Zawsze jest wiele rzeczy do zauważenia i zrozumienia w efemerycznej rzeczywistości. Z biegiem czasu niektóre wydarzenia zasnęły, inne odrodziły się z mitami lub legendami. Dziś nikt nie może uczciwie powiedzieć, jak wyglądał świat sto lub więcej lat temu, ponieważ historia uwielbia kłamać, a teraźniejszość kusi, by zrealizować swoją własną drogę.

Powieść składa się z siedmiu oddzielnych historii. Powiązanie między nimi to osobowości historyczne, które odwiedziły Litwę na dłuższy lub krótszy czas. Są to: car Rosji Piotr I, Napoleon Bonaparte, Włodzimierz Lenin, Adolf Hitler, Hannibal Lecter, Michaił Gorbaczow i księżniczka Monako - Karolina.

Tłumaczenie z j. litewskiego: Kamil Pecela

Spotkania z udziałem pisarzy litewskich:

- **Odpowiedzialność pisarza w przekazie prawdy historycznej cz. 1** – w dyskusji udział wezmą: **Kristina Sabaliauskaitė (Litwa), Ola Hnatiuk (Polska), Natalka Śniadanko (Ukraina)**
29.06 | 11.30-13.00 | Próba Cafe, Grodzka 5a – patio
- **Premiera książki „Obrazki litewskie” Herkusa Kunčiusa** - w spotkaniu udział wezmą: Herkus Kunčius - autor oraz Ołeksandr Bojczenko - prowadzenie
29.06 | 16.00-17.00 | Próba Cafe, Grodzka 5a – patio
- **Odpowiedzialność pisarza w przekazie prawdy historycznej cz. 2** – w dyskusji udział wezmą: **Herkus Kunčius (Litwa), Jurij Andruchowycz (Ukraina), Marcin Wroński (Polska)**
30.06 | 11.30-13.00 | Próba Cafe, Grodzka 5a – patio

O uczestnikach dyskusji:

Kristina Sabaliauskaitė (ur. 1974) – litewska pisarka i historyk sztuki. W 2008 r. zadebiutowała powieścią historyczną *Silva rerum* (wydawnictwo „Baltos lankos”), opisującą życie w rodzinie szlacheckiej w latach 1659–1667, w okresie potopu szwedzkiego. Książka stała się bestsellerem i została ogłoszona „wydarzeniem literackim” na Litwie, uznanym przez krytyków i historyków, chwaloną za urzekającą opowieść i wielką dbałość o historyczny szczegół. W tym samym roku autorka otrzymała nagrodę literacką im. Jurgi Ivanauskaitė.

W 2009 r. powieść *Silva rerum* została książką roku na Litwie. W 2011 r. powstała *Silva rerum II* (wyd. „Baltos lankos”), sequel o wielkiej zaradzie podczas wojny północnej w latach 1707–1710. Również została książką roku na Litwie. W 2012 r. wydawnictwo „Baltos lankos” opublikowało wybór opowiadań *Danielius Dalba & kitos istorijos*.

W 2014 r. ukazała się książka *Silva rerum III*, kolejna część powieści, uznana za bestseller, opisująca początki legendy o Ger Tzedeku, sprawiedliwie nawróconym w Wilnie. W 2015 r. *Silva rerum* w przekładzie Izabeli Korybut-Daszkiwicz wydana została w Polsce i otrzymała entuzjastyczne recenzje, a krytycy nazywali ją „prawdziwą literacką sensacją z Litwy”, „monumentalnym tekstem; literaturą najwyższej próby; uniwersalną opowieścią o człowieczeństwie”. W 2016 r. polska edycja *Silva rerum* (Wydawnictwa „Znak”) została nominowana do finału Nagrody Literackiej Europy Środkowej „Angelus”.

W 2016 r. ostatnia część tetralogii *Silva rerum IV* opisująca oświecenie i okres rozbiorów Rzeczypospolitej Obojga Narodów została opublikowana na Litwie i również stała się bestsellerem. W 2017 r. autorka została nagrodzona medalem orderu „Za zasługi dla Litwy”.

Herkus Kunčius (ur. 1965 w Wilnie) - prozaik, eseista, dramaturg, autor słuchowisk radiowych. Absolwent Akademii Sztuk Pięknych w Wilnie. Pracował jako redaktor i krytyk sztuki w czasopiśmie kulturalnym „Krantas” i „Literatūra ir menas”. Autor około dwudziestu tomów prozy tłumaczonej m.in. na języki angielski, duński, niemiecki, rosyjski, słoweński, szwedzki.

W Polsce jego teksty były prezentowane na łamach czasopism „Literatura na świecie”, „Tekstualia” i „Korespondencja z ojcem”. Jako osobne książki w tłumaczeniu na język polski ukazały się *Moja walka bambino* (2001) oraz *Litwin w Wilnie* (2014). Herkus Kunčius jest członkiem zarządu Polsko-Litewskiego Forum Dialogu i Współpracy im. Jerzego Giedroycia. W latach 2011–2015 był Przewodniczącym litewskiego Centrum PEN. Laureat licznych nagród literackich. W 2019 r. odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi RP za zasługi w rozwijaniu polsko-litewskiej współpracy kulturalnej.

Ola Hnatiuk (właśc. Aleksandra Hnatiuk) (ur. 1961) - ukrainistka, tłumaczka, doktor habilitowany nauk humanistycznych, profesor nadzwyczajny w Instytucie Sławistyki PAN i w Studium Europy Wschodniej Wydziału Orientalistyki Uniwersytetu Warszawskiego. W latach 2006-2010 była radcą Ambasady RP w Kijowie. Aktywna tłumaczka i popularyzatorka literatury ukraińskiej w Polsce. Jej rozprawa habilitacyjna „Pożegnanie z imperium. Ukraińskie dyskusje o tożsamości” (wyd. 2003), wyróżniona została Nagrodą „Przeglądu „Przeglądu Wschodniego” (2003) i Nagrodą im. Jerzego Giedroycia (2004). Jest także autorką powieści historycznej „Odwaga i strach” (Wojnowice 2016), monografii „Ukraińska duchowna barokowa piosenka” (Kijów 1994), opracowania podań i legend „Wiedzmy, czarty i święci Huculszczyzny” (Warszawa 1997), antologii (wraz z Łarysą Szost) „Stepowa legenda: antologia ukraińskiej małej formy prozatorskiej lat 1830–1930” (Warszawa 2001) oraz antologii literatury współczesnej „Rybowino-kur: antologia literatury ukraińskiej ostatnich dwudziestu lat” i (wraz z Katarzyną Kotyńską) zbioru „Prolog nie epilog: poezja ukraińska w polskich przekładach (pierwsza połowa XX wieku)”. Wspólnie z Bogumiłą Berdychowską wydała „Bunt Pokolenia. Rozmowy z intelektualistami ukraińskimi”.

Wydała zbiorki poezji Ihora Kałyncia, Wasyla Holoborod’ki, a także „Historię Ukrainy” Natalii Jakowenko, eseje i powieści Jurija Andruchowycza. Jest również autorką wielu esejów i tekstów krytyczno-literackich na łamach m.in.: „Znak”, „Kultury”, „Kresów”, „Literatury na Świecie” oraz wielu czasopism wydawanych na Ukrainie.

W 2012 została odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (M.P. z 21.11.2012, poz. 872).

Marcin Wroński – pisarz, najbardziej znany z popularnego cyklu kryminałów retro o komisarzu Zygmuncie Maciejewskim. Za swoje powieści otrzymał m.in. Nagrodę Wielkiego Kalibru i Nagrodę Artystyczną Miasta Lublin. Współpracuje z „Przekrojem”, pisze dla teatru oraz radia, jest także autorem scenariusza filmu animowanego „Ta cholerna niedziela” (2014) na motywach własnej powieści.

Ukończył studia na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. Jego pierwsze próby literackie miały miejsce już w połowie lat 80. W latach 90. był związany z nurtem trzeciego obiegu, w tym czasie napisał i wydał w Lublinie debiutancki zbiór opowiadań „Udo Pani Nocy” (1992) oraz powieść „Obsesyjny motyw babiego lata” (1994), „mikropowieść pijacko-przygodową”, do której ilustracje wykonał Marcin Prus. Jako dziennikarz i felietonista współpracował z lubelskim

Radiem TOP. Tworzył także skecze i piosenki dla prowadzonego przez siebie kabaretu pod nazwą Osoby o Nieustalonej Tożsamości.

Natalka Śniadanko (ur. 1973 we Lwowie) - znana ukraińska pisarka, tłumaczka literatury polskiej i niemieckojęzycznej, dziennikarka. Absolwentka Uniwersytetu Lwowskiego i Uniwersytetu we Fryburgu. Autorka książek: *Kolekcja namiętności czyli Przygody młodej Ukrainki* (2001, polskie wydanie 2005), *Sezonowa wyprzedaż blondynek* (2005), *Syndrom sterylności* (2006, polskie wydanie 2008 pod tytułem *Ahatanhel*), *Mleko z macierzanką* (2007), *Kraj zepsutych zabawek oraz inne podróże* (2008), *Owadzia huśtawka* (2009, polskie wydanie 2014 pod tytułem *Lubczyk na poddaszu*), *Herbarium kochanków* (2011), *Frau Müller nie zamierza płacić więcej* (2013), *Schludne szlaczki arcyksięcia Wilhelma* (2017). Laureatka Nagrody im. Josepha Conrada-Korzeniowskiego. Jej książki ukazały się w tłumaczeniach na język niemiecki, rosyjski oraz czeski. Mieszka we Lwowie.

Jurij Andruchowycz (ur. 1960 w Stanisławowie) - poeta, prozaik, eseista, tłumacz. Autor kilku tomików poetyckich, z których w Polsce wydano *Piosenki dla martwego koguta* (2005) i *Egzotyczne ptaki i rośliny* (2007) oraz licznych tomów prozy fabularnej i non-fiction, z których w polskich przekładach ukazały się: *Rekreacje* (1994, 1996), *Erz-herz-perc* (1996), *Moscoviada. Powieść grozy* (2000, 2004), *Moja Europa. Dwa eseje o Europie zwanej Środkową* (wspólnie z Andrzejem Stasiukiem, 2000), *Ostatnie terytorium* (2002), *Perwersja* (2003), *Dwanaście kręgów* (2005), *Diabeł tkwi w serze* (2007), *Tajemnica. Zamiast powieści* (2008), *Leksykon miast intymnych* (2014), *Kochankowie Justycji* (2019). Poza tym w 2014 r. ukazała się przeprowadzona przez Pawła Smoleńskiego wywiad rzeka *Szcze ne wmerła i nie umrze. Rozmowa z Jurijem Andruchowyczem*.

WYSTAWY

„Z niepewności w niepewność: uchodźcy wojenni na Litwie podczas II wojny światowej” – wystawa fotografii Bolesława i Edmunda Zdanowskich

Po napaści Niemiec hitlerowskich na Polskę 1 września 1939 roku, Litwę zalały tłumy uchodźców – ludności cywilnej oraz internowanych żołnierzy polskich. Nieco później, w październiku 1939 roku, przybyli też mieszkańcy Niemiec i Związku Sowieckiego, zmuszeni przez tamtejsze władze do opuszczenia swoich krajów.

Tamte wydarzenia były ogromnym wyzwaniem dla rządu Republiki Litewskiej, ponieważ wkrótce po odzyskaniu Wilna (10 października 1939 roku) musiano już rozwiązywać wiele problemów związanych z przyjęciem nowo przybyłych osób. Do poukładania były m.in. kwestie bezpieczeństwa, rejestracji, zakwaterowania, wyżywienia, przydzielania zasiłków, świadczenia usług medycznych, opieki nad sierotami, oświaty i in. Według szacunkowych obliczeń Litewskiego Czerwonego Krzyża 2 grudnia 1939 roku zarejestrowano 18311 przybyłych osób: 3273 Litwinów, 7728 Polaków, 6860 Żydów, a w połowie stycznia 1940 roku takich osób na Litwie przypuszczalnie było już 34 939: 4173 Litwinów, 17297 Polaków, Białorusinów, Rosjan i 13469 Żydów.

W Dziale Fototeki i Dokumentacji Narodowego Muzeum Sztuki im. M. K. Čiurlionisa znajduje się unikalna kolekcja 76 fotografii dokumentujących opisane wydarzenia. W celu zwrócenia uwagi społeczeństwa na ten fakt muzeum przygotowało wystawę zatytułowaną „Z niepewności w niepewność: uchodźcy wojenni na Litwie podczas II wojny światowej”, prezentującą

codziennosc ówczesnych uchodźców, silnie naznaczoną piętnem skomplikowanych stosunków między państwowych, których echa pobrzmiwają do dziś.

Atmosferę panującą w Wilnie w końcu 1939 i na początku 1940 roku uwiecznili na swoich zdjęciach Edmund (1905–1984) i Bolesława (Tallat-Kelpšaitė, 1908–1982) Zdanowscy, którzy w 1945 roku repatriowali się do Gdyni. Córka znanej fotografki Janiny Tallat-Kelpšienė, wychowana w Kownie, przyjechała do Wilna na studia u wybitnego polskiego i litewskiego fotografika Jana Bułhaka (1876–1950), tu też została, wychodząc za mąż za Edmunda Zdanowskiego – ucznia i współpracownika samego mistrza. Zdanowscy podjęli się wykonania tej misji na zamówienie Towarzystwa Pomocy Wileńszczyźnie (Draugija Vilniaus kraštui remti). Każda fotografia jest oznaczona wklęsłym odciskiem (E.B.ZDANAUSKAI/VILNIUS), na tylnej stronie widnieje pieczęć firmowa Zdanowskich (E. Ir B. Zdanuskai / FOTO – VILNIUS / Vilniaus, g-vė 25 b. 5) oraz przyklejona karteczka z wydrukowanym sugestywnym opisem przedstawionego obrazu, sporządzonym przez przedstawiciela Towarzystwa. Zarówno same fotografie, jak i komentarze są cennym ikonograficznym źródłem wiedzy o codzienności pozostającej w cieniu wydarzeń historycznych 1939 roku, odzwierciedlającym socjalne, społeczne, kulturalne i emocjonalno-psychologiczne aspekty życia uchodźców w Wilnie.

Wystawa zachęca do zwrócenia uwagi na wartości ogólnoludzkie, dostrzeżenie znaczenia działalności organizacji i towarzystw społecznych, takich jak Czerwony Krzyż, Towarzystwo Dobroczyńności Litwinów Wileńskich (Vilniaus lietuvių labdarybės draugija), Kobiety Komitet Pomocy (Motery globos komitetas) i in., które wyciągnęły pomocną dłoń ludziom dotkniętym nieszczęściami wojennymi.

Zbiór powiększonych historyczno-dokumentalnych fotografii Zdanowskich po raz pierwszy został pokazany w Narodowym Muzeum Sztuki im. M. K. Čiurlionisa w Kownie w dniach 6.11.2014 – 18.01.2015. Na fotografiach są uwiecznieni Litwini, Polacy i Żydzi. Chciałoby się wierzyć, że większość uchodźców przeżyła wojenną zawieruchę i rozpoczęła nowe życie w swojej ojczyźnie lub poza jej granicami.

Spotkanie z historią poprzez te fotografie budzi najprzeróżniejsze uczucia. Na wielu wizerunkach zostały przedstawione dzieci w różnym wieku, co oznacza, że być może znajdą się osoby w podeszłym wieku, które – wdzięczne losowi za dar długiego życia – rozpoznają na fotografiach siebie bądź swoich bliskich.

(tekst: Vaida Sirvydaitė-Rakutienė – kuratorka wystawy, Narodowe Muzeum Sztuki im. M.K. Čiurlionisa w Kownie)

Wystawa zrealizowana została dzięki uprzejmości Narodowego Muzeum Sztuki im. M.K. Čiurlionisa w Kownie.

**27-30.06 | wystawa plenerowa, dostępna bez limitów czasowych | Zaulek Hartwigów
Wystawę będzie można oglądać do 31 lipca 2019 roku.**

Litewskie Stare Miasta – wystawa fotografii Romualdasa Pożerskisa

Romualdas Pożerskis (ur. 7 lipca 1951 w Wilnie) to jeden z najbardziej znanych litewskich fotografików, słynący z wyjątkowej wrażliwości w postrzeganiu i dokumentowaniu rzeczywistości. Mieszka i tworzy w Kownie, gdzie od 1993 r. wykłada także historię i estetykę

fotografii na Uniwersytecie Vytautasa Magnus. Od 1976 roku Pożerskis jest członkiem Związku Litewskich Artystów Fotografów.

Romualdas Pożerskis myśli w kategoriach projektów fotograficznych na dużą skalę, z których każdy jest narracją integralną pod względem estetycznym i dokumentalnym. Tematy wybierane przez Pożerskisa, ich głęboki zasięg oraz wizualny język jego prozy dokumentalnej można określić jako epickie. Każdy z obszernych cykli fotograficznych, z jakich słynie, jest fotografowany nieprzerwanie od lat i z założenia ma być wyczerpującą opowieścią na dany temat, ale z wyraźnym spojrzeniem na człowieka. „Sztuka jest umiejętnością zbliżania się do człowieka, a nie efektem zewnętrznym lub niekontrolowanym wyrażaniem siebie” - mówi Pożerskis.

W serii „Litewskie Stare Miasta” (1974–1982) autor stawia sobie bardzo ambitny cel, by pokazać relacje zachodzące pomiędzy ludźmi a miastami i utrzymać je w gatunku fotografii ulicznej, raczej rzadko spotykanej wówczas zarówno na Litwie jak i w Związku Radzieckim. Z całą precyzją estetyczną, imponującym skrótem i uwydatnioną geometrią zdjęcia Pożerskisa koncentrują się na temacie: „Fakt konkretnego życia jest dla mnie bardziej interesujący niż efektywna kompozycja abstrakcyjna”. Z wyjątkową czułością i uwagą Romualdas Pożerskis uwiecznia na swoich pięknych, czarnobiałych fotografiach życie przeciętnych ludzi, mieszkańców starych, zniszczonych dzielnic dużych litewskich miast.

Romualdas Pożerskis nie podąża za globalną kulturą wizualną. Jego fotografia istnieje jako swego rodzaju przeciwwaga dla nowej estetyki fotograficznej, zdominowanej przez „fajny” styl dokumentalny, w którym człowiek nie jest już najważniejszym obiektem i istnieje tylko jako fotografowany obiekt. Osobliwością dzieł Pożerskisa jest bowiem bardzo szczególna empatia, jaką czuje do swoich bohaterów: dzieci zamieszkujących wszystkie jego cykle („Szpital Dziecięcy”, 1976–1982), osób starszych w serii „Ostatni dom” (1983–1990), czy też dla tych, którzy mają mniej szczęścia, są niesprawiedliwie odrzucani przez społeczeństwo (seria „Radości i troski małego Alfonsa”, 1992–2005). Za to wyjątkowe podejście, Pożerskisa szybko doceniono na świecie, wyróżniając go wieloma prestiżowymi nagrodami. W 1990 roku został laureatem Litewskiej Nagrody Narodowej, najwyższego na Litwie odznaczenia za osiągnięcia w dziedzinie kultury. W 1994 roku mianowano go Artystą FIAP (Federacja Międzynarodowej Sztuki Fotograficznej w Szwajcarii). W 2004 roku Pożerskisa otrzymał nagrodę im. Alfreda Toepfera, mecenasa sztuki z Hamburga, za wkład w rozwój i popularyzację kulturowego dziedzictwa Centralnej i Wschodniej Europy.

Wystawa zrealizowana dzięki uprzejmości autora, przy współpracy ze Stowarzyszeniem Fotografów Litewskich.

27-30.06 | 10.00 - 20.00 | Warsztaty Kultury, Grodzka 5a – parter
Wystawę będzie można oglądać do 31 lipca 2019 roku.

Peekaboo / wystawa polskiej, litewskiej i ukraińskiej współczesnej ilustracji dla dzieci

Trudno przecenić znaczenie książek w rozwoju dziecka. To dzięki książce dziecko po raz pierwszy styka się ze sztuką, z literaturą i z obrazem. Dlatego tak ważne jest, by książki, które proponujemy naszym dzieciom, były zaprojektowane mądrze i pięknie, tak by inspirować, pobudzać wyobraźnię, rozwijać wrażliwość, kształtować zmysł estetyczny, a także zachęcać do stawiania pytań i szukania odpowiedzi.

Polska ilustracja książkowa ma bogatą, prawie dwusetletnią tradycję. W latach 1950–1980 polska ilustracja dla dzieci święciła triumfy na świecie, a nasze książki były zauważane i nagradzane. Ceniono je za artystyczną swobodę, bogactwo formy, nowatorskie podejście. Ten ilustratorski fenomen tworzyli najwybitniejsi ówczesni polscy artyści, twórcy Polskiej Szkoły Plakatu – Roman Cieślewicz, Janusz Stanny, Henryk Tomaszewski czy Jan Młodożeniec. Wtedy zaczęto też mówić o zjawisku „polskiej szkoły ilustracji”.

Od przeszło dekady obserwujemy w Polsce ponowny rozkwit rynku książek dla dzieci. Powstały liczne niewielkie wydawnictwa, które podjęły ryzyko wydawania nowatorskich, artystycznie innowacyjnych książek. Ich awangardowe formy zostały dostrzeżone na świecie. Od kilku lat polskie książki regularnie zdobywają najważniejsze międzynarodowe nagrody dla książki dziecięcej, takie jak m.in. Bologna Ragazzi Award.

Bardzo podobne procesy zachodzą w ukraińskiej i litewskiej literaturze dziecięcej. Książki ilustrowane zarówno przez doświadczonych jak i dopiero rozpoczynających karierę grafików zdobywają nagrody w międzynarodowych konkursach. Są wydawane przez polskich wydawców. Mamy nadzieję, że nasza wystawa i związane z nią wydarzenia zaowocują nowymi wspólnymi przedsięwzięciami.

Wystawa „Peekaboo” w Warsztatach Kultury w Lublinie zaprezentuje książki 15 polskich, 5 litewskich i 5 ukraińskich ilustratorów. Wybór książek pokazuje innowacyjność formy, artystyczną ekspresję, różnorodność i pomysłowość artystów, a angażująca do wspólnych działań aranżacja wystawy bez wątpienia zachęci do zainteresowania literaturą kolejne rzesze młodych czytelników.

Ilustratorzy biorący udział w wystawie:

Agrafka Studio (Romana Romanyshyn i Andriy Lesiv), Edgar Bąk, Katarzyna Bogucka, Oksana Bula, Iwona Chmielewska, Robert Czajka, Inga Dagile, Polina Doroshenko, Emilia Dziubak, Małgorzata Gurowska, Monika Hanulak, Marta Ignerska, Rasa Jančiauskaitė, Kęstutis Kasparavičius, Aušra Kiudulaite, Marianna Oklejak, Paweł Pawlak, Ola Płocińska, Mariana Prokhasko, Dawid Ryski, Anna Sarvira, Elena Selenia, Piotr Socha, Studio Acapulco (Agata Dudek i Małgorzata Nowak), Marianna Sztyma

Kuratorka: Ewa Solarz

Organizator: Warsztaty Kultury w Lublinie

Partnerzy: Litewski Instytut Kultury, Klub Ilustratorów Pictoric (Ukraina)

Dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

Wernisaż: 23 czerwca 2019

27–30.06 | 10.00–16.00 | Warsztaty Kultury, Grodzka 7

Warsztaty towarzyszące wystawie:

„Postaci z ręki” – warsztaty plastyczne w oparciu o książkę „Small Poems for Little Once” litewskiej ilustratorki Rasy Jančiauskaitė

Rasa Jančiauskaitė to graficzka i ilustratorka pochodząca z Wilna. Pracuje nad książkami dla dzieci oraz innymi projektami ilustracyjnymi. Rasa uczy również w szkołach projektowania. Jako ilustratorka aktywnie uczestniczy w konkursach i wystawach artystycznych na całym świecie -

Bologna children's book fair we Włoszech, Sharjah Children's Reading Festival w Zjednoczonych Emiratach Arabskich oraz międzynarodowy konkurs na projekt ilustrowanej książki dla dzieci JASNOWIDZE w Polsce. Studiowała na Akademii Sztuk Pięknych w Wilnie oraz w ISIA Urbino we Włoszech i École Estienne w Paryżu.

Warsztat dla dzieci w wieku 5-10 lat wraz z opiekunami. Zapisy poprzez formularz zgłoszeniowy dostępny na www.innebrzmienia.eu

Warsztaty będą tłumaczone na język polski. Możliwość tłumaczenia na PJM.

29.06 | 11.00 - 12.30 | Warsztaty Kultury w Lublinie, ul. Grodzka 7

„Pop-up! Rozkładanki“ – warsztaty tworzenia trójwymiarowych ilustracji z litewską ilustratorką Eleną Seleną

Elena Selena to młoda artystka pochodząca z Litwy. Kształciła się w Akademii Sztuk Pięknych w Wilnie, a następnie kontynuowała naukę w École Estienne w Paryżu. Od czterech lat wyposażona w nożyczki Elena Selena tworzy wyszukane przestrzenne ilustracje pop-up. Wśród jej prac są prezentowane na wystawie - „Jardin Bleu” i „Jungle” opublikowane przez francuskie wydawnictwo Gallimard Jeunesse.

Warsztat rodzinny dla dzieci w wieku 5-7 lat wraz z opiekunami. Zapisy poprzez formularz zgłoszeniowy dostępny na www.innebrzmienia.eu

Warsztaty będą tłumaczone na język polski. Możliwość tłumaczenia na PJM.

29.06 | 13.00 - 14.30 | Vivo! Lublin, Unii Lubelskiej 2

„Pop-up! Rozkładanki“ – warsztaty tworzenia trójwymiarowych ilustracji z litewską ilustratorką Eleną Seleną

Elena Selena to młoda artystka pochodząca z Litwy. Kształciła się w Akademii Sztuk Pięknych w Wilnie, a następnie kontynuowała naukę w École Estienne w Paryżu. Od czterech lat wyposażona w nożyczki Elena Selena tworzy wyszukane przestrzenne ilustracje pop-up. Wśród jej prac są prezentowane na wystawie - „Jardin Bleu” i „Jungle” opublikowane przez francuskie wydawnictwo Gallimard Jeunesse.

Warsztat dla dzieci w wieku 10-12 lat. Zapisy poprzez formularz zgłoszeniowy dostępny na www.innebrzmienia.eu

Warsztaty będą tłumaczone na język polski. Możliwość tłumaczenia na PJM.

30.06 | 10.30 - 12.00 | Warsztaty Kultury w Lublinie, ul. Grodzka 7

„Postaci z ręki“ – warsztaty plastyczne w oparciu o książkę „Small Poems for Little Once“ litewskiej ilustratorki Rasy Jančiauskaitė

Rasa Jančiauskaitė to graficzka i ilustratorka pochodząca z Wilna. Pracuje nad książkami dla dzieci oraz innymi projektami ilustracyjnymi. Rasa uczy również w szkołach projektowania. Jako ilustratorka aktywnie uczestniczy w konkursach i wystawach artystycznych na całym świecie - Bologna children's book fair we Włoszech, Sharjah Children's Reading Festival w Zjednoczonych Emiratach Arabskich oraz międzynarodowy konkurs na projekt ilustrowanej książki dla dzieci JASNOWIDZE w Polsce. Studiowała na Akademii Sztuk Pięknych w Wilnie oraz w ISIA Urbino we Włoszech i École Estienne w Paryżu.

Warsztat dla dzieci w wieku 5-10 lat wraz z opiekunami. Zapisy poprzez formularz zgłoszeniowy dostępny na www.innebrzmienia.eu

Warsztaty będą tłumaczone na język polski. Możliwość tłumaczenia na PJM.

30.06 | 12.30 - 14.00 | Vivo! Lublin, Unii Lubelskiej 2

SŁOWOBRANIE

Słowobranie to klubksięgarnia i czytelnia wydawnictw z krajów Partnerstwa Wschodniego, Rosji i Polski, poświęconych kulturze, muzyce i sztuce współczesnej. W tym roku oferta wydawnicza poszerzona została o przegląd literatury litewskiej jaka w ostatnich latach pojawiła się na polskim rynku książki. Zgromadzona literatura dostępna będzie do kupienia i/lub przeczytania na miejscu.

27-30.06 | 12.00-23:00 | Klub festiwalowy, Błonia

Tegoroczna edycja festiwalu Wschód Kultury – Inne Brzmienia odbędzie się w Lublinie w dniach 27-30 czerwca 2019. Po raz kolejny muzyka stanie się inspiracją i punktem wyjścia do swobodnej wymiany idei oraz dyskusji na temat dynamicznie zmieniającego się świata i poszukiwania w nim tego, co wspólne, odbierane zmysłowo na poziomie naturalnej ludzkiej wrażliwości. Inne Brzmienia to spotkanie różnych gatunków, stylów i harmonii, które łączą się w uniwersalnej dla wszystkich szerokości geograficznych potrzebie wyrażania siebie. To tu gwiazdy światowej alternatywy dzielą scenę z młodymi talentami zza wschodniej granicy, a mistrzowie i prekursorzy kluczowych dla rozwoju muzyki gatunków spotykają się z pionierami nowych nisz i poszukiwaczami oryginalnych brzmień. Wszystko to wpływa na unikalną tożsamość wydarzenia i jego jedyny w swoim rodzaju klimat.

Wschód Kultury to projekt realizowany przez Narodowe Centrum Kultury ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego we współpracy z samorządami Rzeszowa, Lublina i Białegostoku. Celem projektu jest integracja środowisk twórczych z Polski i krajów Partnerstwa Wschodniego.

Więcej informacji na temat festiwalu: www.innebrzmienia.eu oraz www.nck.pl/projekty-kulturalne/projekty/wschod-kultury

Kontakt dla mediów:

Agnieszka Wojciechowska
Dyrektor Programowy
Wschód Kultury – Inne Brzmienia
Art'n'Music Festival
a.wojciechowska@warsztatykultury.pl
tel./fax: 81 533 08 18
mobile: 600 977 068

Rafał Chwała
Dyrektor Artystyczny
Wschód Kultury – Inne Brzmienia
Art'n'Music Festival
r.chwala@warsztatykultury.pl
tel./fax: 81 533 08 18
mobile: 600 422 113

Warsztaty Kultury w Lublinie
ul. Grodzka 5a, 20-112 Lublin
www.innebrzmienia.eu

Warsztaty Kultury w Lublinie
ul. Grodzka 5a, 20-112 Lublin
www.innebrzmienia.eu